

Nr 309.

Av herr **Werner** i Höjen **m. fl.**, om anslag till anskaffning av generatorgasdrivna motorfordon till trängtrupperna.

I underdåning skrivelse den 14 juli 1934 gjorde inspektören för trängen framställning om anskaffning av generatorgasbilar med ett belopp av 150 000 kronor för utbildning av personal vid trängtrupperna i handhavande av generatorgasdrivna motorfordon. Ehuru samtliga över tränginspektörens framställning hörda myndigheter — chefen för generalstaben, arméförvaltningens artilleri-, intendents- och civila departement samt ingenjörvetenskapsakademien — varit ense angående önskvärdheten av att den sålunda föreslagna anskaffningen kom till stånd ansåg emellertid chefen för försvarsdepartementet av statsfinansiella skäl sig icke kunna ifrågasätta, att särskilda medel anvisades under fjärde huvudtiteln.

Emellertid hemställde enskilda motionärer vid 1935 års riksdag att det ovan äskade beloppet måtte ur skogsvårdens synpunkt beviljas av riksdagen. Motionärerna vunno så till vida riksdagens bifall, att anslaget för anskaffning, underhåll och drift av motorfordon för budgetåret 1935/1936 ökades med 35 000 kronor till den materielanskaffning, som erfordrades för möjliggörande av utbildning med generatorgasdrivna motorfordon vid en trängkår. Sedan sålunda anskaffning av generatorgasbilar påbörjats, fullföljde Kungl. Maj:t ovanberörda av inspektören för trängen ingivna anskaffningsplan och äskade för ändamålet uti 1936 års statsverksproposition särskilda medel för anskaffning av ytterligare 4 generatorgasbilar. Framställningen bifölls av 1936 års riksdag.

Sedermera har inspektören för trängen i särskild skrivelse den 12 januari 1937 äskat 534 400 kronor för anskaffning av 64 generatorgasbilar. Chefen för försvarsdepartementet har icke ansett sig kunna under fjärde huvudtiteln anvisa särskilda medel härför.

De motiv, som ligga till grund för inspektörens för trängen nu senast gjorda framställning, äro i huvudsak följande.

1. Krigsberedskapen fordrar omedelbara åtgärder för en snabb och säker övergång till generatorgasdriven lastbilstrafik vid krig eller krigsfara.

2. Såsom ersättningsmedel för flytande bränslen har man, framhåller Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap i sin underdåniga skrivelse den 7 oktober 1936 med framställning om en allsidig utredning om generatorgassystemets användning för drift av motorfordon, praktiskt taget icke att räkna med annan tillgång än generatorgas, alstrad av trä eller träkol.

3. Något tekniskt hinder föreligger icke att övergå till träkol som bränsle vid lastbilstrafik.

4. Lämpliga motorer för generatorgasdrift stå till förfogande inom landet (Scania Vabis och Volvo).

5. Utbildning av förare, väl förtrogna med sådan drift, är en förutsättning för ovanberörda övergång till generatorgasdrift såväl i fråga om den militära som den civila lastbilstrafiken vid krig eller krigsfara.

Denna fråga synes emellertid icke enbart vara en militär beredskapsfråga. Detta framgår såväl av den ståndpunkt, 1935 års riksdag intagit som även av Rikskommissionens för ekonomisk försvarsberedskap ovanberörda skrivelse. I nämnda skrivelse framhåller Rikskommissionen såsom sin uppfattning, att generatorgasfrågan synes vara ur allmänt ekonomisk och näringspolitisk synpunkt en lycklig lösning av motorbränslefrågans ordnande. Ej minst, säger Rikskommissionen, torde här vissa skogsvårdsintressen komma i betraktande samt på lantbrukets område intressen för ekonomiskt utnyttjande av egna produkter.

Rikskommissionen framhåller emellertid vidare, att det utan stöd från det allmännas sida synes vara uteslutet att åstadkomma ett upprätthållande och utvecklande av generatorgasdriften under nu rådande förhållanden.

I samma riktning yttrar sig även Industriavdelningen i Kommerskollegium i en V. P. M. över Rikskommissionens ovannämnda skrivelse den 7 oktober 1936, där det heter.

»Av den befattning Kommerskollegium haft att taga med hithörande angelägenheter under senare år synes emellertid framgå, att tillsvidare på enskilt håll intresset för generatorgasdrift är så obetydligt, att det icke är i stånd att uppbära en därpå inriktad tillverkningsindustri av sådan omfattning, att den skulle vara av större betydelse ur krigsberedskapssynpunkt. Ett relativt kraftigt, på längre sikt tillrättalagt understöd i olika former från statens sida, utöver vad som kan ifrågakomma i samband med fyllandet av de rent militära behoven under fredstid, torde vara ofrånkomligt, för att det av Rikskommissionen avsedda målet skulle kunna uppnås.»

Med anledning av vad ansvariga myndigheter i denna fråga yttrat synes en möjlighet föreligga att komma fram till ett verkligt gott resultat genom ett tillgodoseende av inspektörens för trängen gjorda framställning om anskaffning av 64 generatorgasbilar.

I detta samband erinras om, att denna anskaffning av generatorgasdrivna motorfordon ersätter den anskaffning av bensindrivna motorfordon till trängtrupperna, som i varje fall oundgängligen erfordras för tillgodoseende av utbildningskravet. Den ökade kostnaden för statsverket består endast i anskaffningskostnader för generatoraggregaten, vilka emellertid snart äro intjänta på grund av de lägre driftskostnader, som följa med generatorgasdrift.

Om den av inspektören för trängen ifrågasatta tilldelningen av generatorgasbilar komme till stånd, skulle ett avsevärt antal värnpliktiga erhålla utbildning i generatorgasdrift och såsom föregångsmän kunna sprida känne-

domen härom över hela landet. Vidare skulle de fyra trängkårerna i Hässleholm, Skövde, Linköping och Sollefteå bliva lämpligt belägna utbildningscentraler även för civila såväl enskilda som myndigheter, för vilka en övergång till generatorgasdrift skulle vara önskvärd. Inte minst viktigt synes det därjämte, att den kommitté, som Kungl. Maj:t den 15 januari innevarande år tillsatt för att allsidigt utreda frågan rörande generatorgasdrift, skulle få ett verkligt utslagsgivande materiel att arbeta med. En ökad användning av generatorgasfordon skulle därjämte framtvinga en omfattande framställning av träkol till fromma för såväl skogsvården som industrien. Ökade arbetsmöjligheter skulle slutligen beredas dels i samband med träkolsframställningen, dels i industrien för tillverkningen av svenska generatoraggregat, vilka de senaste åren i konstruktivt hänseende så förbättrats, att de avsevärt synas överträffa utländska fabrikat.

På grund av vad här anförts och med särskilt understrykande av det intresse, hela generatorgasbilspörsmålet har ur skogsvårdens och det allmännas synpunkt, hemställes,

att riksdagen måtte anslå medel till ett belopp av 534 000 kronor för anskaffning av generatorgasdrivna motorfordon till trängtrupperna.

Stockholm den 24 januari 1937.

Osc. Werner,
Höjen.

Per Persson,
Norrby.

Jones Erik Andersson
i Ovanmyra.

I. Pettersson,
Rosta.

O. W. Lövgren.

Evald Ericsson
i Sörsjön.

